

‘Een veilig thuis’

Regiovisie geweld in huiselijke kring en kindermishandeling

Regio Drechtsteden en Alblasserwaard-Vijfheerenlanden

2014 - 2016

12 november 2013

INHOUD

VOORWOORD	4
AANBEVELINGEN GEZINNEN	5
INLEIDING	6
Leeswijzer	6
HOOFDSTUK 1 GEMEENTEN MAKEN GEZAMENLIJK BINDENDE AFSPRAKEN OP HET GEBIED VAN DE AANPAK VAN GEWELD IN HUISELIJKE KRING EN KINDERMISHANDELING	7
1.1 Er wordt in de regio al langer samengewerkt tussen centrumgemeente en regiogemeenten op het gebied van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling.	7
1.2 Er liggen kansen in de regio om samenhang aan te brengen tussen de decentralisaties en de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling.	7
1.3 De regiovisie is in vijf stappen tot stand gekomen.	7
1.4 Het opstellen van de regiovisie is de eerste stap in een groter en langer proces	8
1.5 Het is van belang om een eenduidig begrippenkader te hanteren.	8
HOOFDSTUK 2 DE PARTIJEN IN ONZE REGIO WERKEN ALLEMAAL VANUIT DEZELFDE VISIE ALS HET GAAT OM DE AANPAK VAN GEWELD IN HUISELIJKE KRING EN KINDERMISHANDELING	10
2.1 Een gemeenschappelijke visie bevordert een goede samenwerking.	10
2.2 Voorkomen, Vroegsignalering, Herstel en Nazorg vormen de kernelementen van een effectieve en efficiënte aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling.	10
2.3 De gemeente is verantwoordelijk voor het duurzaam borgen van de veiligheid van alle betrokkenen bij geweld in huiselijke kring en kindermishandeling en stelt de kaders.	11
2.4 Veiligheid is prioriteit nummer één.	12
2.5 Triage vormt de basis voor onze ketenaanpak	12
2.6 We gaan uit van de eigen kracht van betrokkenen en onderzoeken altijd de mogelijkheid van ondersteuning binnen het eigen sociale netwerk.	13
2.7 In de hulpverlening wordt aandacht gegeven aan het gehele systeem. Kinderen gaan voor.	13
2.8 Ingezette hulp dient altijd zo snel en kort mogelijk en zo dicht mogelijk bij de eigen sociale omgeving geboden te worden	14
2.9 We praten niet over, maar met elkaar.	14
2.10 Handelingsverlegenheid mag nooit een reden zijn om niet in te grijpen	15

HOOFDSTUK 3 HET DOEL VAN DE REGIOVISIE IS HET DUURZAAM BEËINDIGEN VAN GEWELD EN/OF MISHANDELING	16
3.1 Bewustwording en Preventie	16
3.2 Vroegsignalering	17
3.3 Herstel en Nazorg	17
HOOFDSTUK 4 GEMEENTEN MAKEN AFSPRAKEN MET ELKAAR OVER TAKEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN IN DE REGIO EN MET KETENPARTNERS	19
4.1 De taken tussen centrumgemeente en regiogemeenten zijn helder verdeeld.	19
4.2 Lokale zorgnetwerken spelen een cruciale rol in de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling.	19
4.3 Het AMHK vormt de frontoffice van de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling.	20
4.4 De samenwerking met justitie vindt plaats in het veiligheidshuis.	20
4.5 De ketenaanpak voor complexe zaken wordt verbeterd aan de hand van het stappenplan uit de verplichte meldcode.	20
HOOFDSTUK 5 ER WORDT GESTUURD OP OUTCOME IN PLAATS VAN OUTPUT	23
5.1 We sluiten aan bij een landelijke programma gericht op kennisdeling en effectmeting	23
5.2 We verzamelen op regionaal niveau cijfers van het AMHK, Blijf en DOK	23
HOOFDSTUK 6 WE INVESTEREN ZOWEL GEZAMENLIJK ALS INDIVIDUEEL IN DE AANPAK VAN GEWELD IN HUISELIJKE KRING EN KINDERMISHANDELING	25
6.1 Financiële middelen	26
6.2 De zorgverzekeraar speelt ook een rol in de financiering van zorg	26
6.3 De zorgverzekeraar speelt ook een rol in de financiering van zorg.	25
HOOFDSTUK 7	
DE REGIOVISIE HEEFT ALLEEN KANS VAN SLAGEN ALS VOLDAAN WORDT AAN EEN AANTAL BELANGRIJKE RANDVOORWAARDEN	26
7.1 Landelijke en bovenregionale afspraken hebben invloed op deze regiovisie.	26
7.2 Het is van belang dat de visie breed gedragen is.	26
7.3 We hebben iedereen nodig om geweld in huiselijke kring en kindermishandeling te stoppen.	26

Vastgesteld door het college van B&W van de gemeente Dordrecht (centrum gemeente)
op 10 december 2013.

Voorwoord

Voor u ligt de regiovisie “Een veilig thuis” voor de Regio Drechtsteden en Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Met deze visie en met het bijbehorende convenant willen gemeenten en instellingen tot een effectieve bestrijding van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling te komen.

Deze visie is tot stand gekomen dankzij de inzet van vele betrokken mensen; medewerkers en bestuurders van zorginstellingen, politie, justitie, corporaties en gemeenten. In twee bijeenkomsten hebben zij hun kennis en inzichten gedeeld. Zo hebben zij een belangrijke bijdrage geleverd aan dit document.

De komende jaren zal er veel aandacht nodig blijven voor de bestrijding geweld in van huiselijk kring. Alle betrokkenen uit onze regio staan klaar om daar een goede bijdrage aan te blijven leveren.

Aanbevelingen gezinnen

In de voorbereiding voor deze regiovisie zijn interviews afgenomen met gezinnen die zelf slachtoffer waren van geweld in huiselijke kring en/of waar sprake was van kindermishandeling. Eén van de vragen was: welke tip zou u beleidsmakers en professionals meegeven? Hieruit kwamen de volgende belangrijke aanbevelingen naar voren:

- Handel kortdaat en doortastend en schakel snel hulp in.
Veel geïnterviewden gaven aan dat ze het nodig hadden dat iemand anders ze hielp om uit de situatie te stappen. Zonder ondersteuning van een professional hadden ze dit niet gekund.
- Betrek ons bij de hulpverlening.
Geïnterviewden ervoeren het als zeer prettig als hulpverleners transparant handelden. Er werd veel waarde gehecht aan een rondetafelgesprek, waarin familie en de betrokken hulpverleners samen een plan maakten om het geweld te stoppen.
- Geef voorlichting.
De landelijke campagne 'het houdt niet op, niet vanzelf', is erg bekend, maar niet in bepaalde kringen. In reformatorische kring kijkt men geen tv en luistert men geen radio. Doelgroepspecifieke voorlichting is erg belangrijk, bijvoorbeeld via de kerkenraad) of vrouwenverenigingen en mannenverenigingen
- Leg een vergrootglas op de positieve dingen.
Organisaties voelen een grote verantwoordelijkheid en zijn daarom soms bang om iets over het hoofd te zien. Hierdoor wordt extra aandacht besteed aan de negatieve zaken, terwijl de hulpverlening juist beter verloopt als aandacht wordt besteed aan wat wel goed gaat.
- Kijk naar wat er mogelijk is binnen het netwerk.
Een aantal vrouwen vertelde dat ze het als erg prettig hebben ervaren dat door de betrokken professionals werd gekeken welke mogelijkheden het netwerk voor ondersteuning kon bieden. Het eigen netwerk is vertrouwd en het maakt het daarom minder spannend om je kinderen daar (tijdelijk) onder te brengen.
- Zorg voor goede afstemming tussen hulpverleners en geef één persoon de regie.
De geïnterviewde vrouwen ervoeren het als prettig dat zij één vast contact persoon hadden die overzicht had over welke hulp zij kregen. Hierdoor hoefden ze geen afspraken te maken met alle afzonderlijke hulpverleners en was de voorgeschiedenis van de hulp bij alle professionals bekend.

De uitspraken die hebben geleid tot deze aanbevelingen staan als citaten weergegeven in de regiovisie. Op deze manier vergeten we niet voor wie we het doen. Ze vormen een belangrijke toets om na te gaan of we alle aanbevelingen ook hebben overgenomen.

Inleiding

Als een mens zich ergens veilig moet voelen dan is dat wel in de eigen privéomgeving. Toch is de kans dat kinderen en volwassenen juist daar slachtoffer worden van geweld groter dan in de publieke ruimte. Aanpak van geweld in de privésfeer heeft daarom een prominente plek op de agenda van alle organisaties die de veiligheid en het welzijn van de inwoners van de Drechtsteden en Alblasserwaard-Vijfheerenlanden tot hun taak rekenen. Elk slachtoffer is er een teveel.

Voor u ligt de visie van de gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Sliedrecht, Zwijndrecht, Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Leerdam, Molenwaard, Papendrecht en Zederik op de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling in onze regio.

We zijn in de regio al langer bezig om de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling te stroomlijnen, vanuit verschillende organisaties en (deels) verschillende netwerken. Integratie van de aanpak betekent dat methodieken, werkprocessen, organisaties, netwerken en verschillende 'culturen' geïntegreerd moeten worden. Wij zijn ervan overtuigd dat de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling alleen effectief en sluitend kan zijn als wij dit integraal benaderen en in gezamenlijkheid oppakken.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 beschrijven we waarom en hoe we tot deze visie gekomen zijn.

In hoofdstuk 2 gaan we nader in op onze visie en benoemen we aan welke criteria de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling in onze visie moet voldoen.

In hoofdstuk 3 gaan we vervolgens concreet in op wat we in de periode 2013-2016 willen bereiken.

Hoofdstuk 4 beschrijft de verdeling van taken en verantwoordelijkheden en op welk niveau de verantwoordelijkheden belegd zijn.

In hoofdstuk 5 bespreken we hoe we willen sturen en effecten willen meten van onze gezamenlijke aanpak.

In hoofdstuk 6 staat op welke wijze de regionale middelen, toegekend aan centrumgemeente Dordrecht, verdeeld worden.

Hoofdstuk 7 geeft tot slot een aantal randvoorwaarden, waaraan voldaan moet worden om de aanpak tot een succes te maken.

Hoofdstuk 1 Gemeenten maken gezamenlijk bindende afspraken op het gebied van de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling

Vanaf 2015 worden gemeenten geacht in regionaal verband met elkaar afspraken te maken over de besteding van de regionale middelen die het rijk ter beschikking stelt aan de centrumgemeenten.¹ Dit betekent dat we afspraken met elkaar moeten maken over de aansluiting van het regionaal gefinancierde deel van de aanpak van geweld in huiselijke kring op het lokaal gefinancierde deel van die aanpak. De centrumgemeente Dordrecht heeft daarom het initiatief genomen voor het opstellen van deze regiovisie.

1.1 Er wordt in de regio al langer samengewerkt tussen centrumgemeente en regiogemeenten op het gebied van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling.

In de afgelopen jaren zijn al veel acties in gang gezet om de samenwerking rond geweld in huiselijke kring en kindermishandeling te verbeteren. Zo hebben we een convenant Maatschappelijk Zorg en is er een ketenaanpak ontwikkeld voor de aanpak van complexe zaken. Ook werken we sinds 2009 met de Wet Tijdelijk Huisverbod. Tot slot is de regionale samenwerking op het gebied van veiligheid versterkt door de samenwerking tussen partners in het Veiligheidshuis.

1.2 Er liggen kansen in de regio om samenhang aan te brengen tussen de decentralisaties en de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling.

De decentralisaties van de jeugdzorg, de AWBZ begeleiding en de Participatiewet dragen bij aan kansen om beleid gericht op het gehele sociale domein meer in samenhang aan te pakken. De gesprekken die we hierover regionaal voeren en de stappen die we hierin ondernemen bieden kansen om ook de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling integraal aan te pakken en nog meer samenhang aan te brengen in het sociale domein.

De omvang van de drie decentralisaties en de bijbehorende bezuinigingen maken regionale samenwerking bovendien niet alleen wenselijk, maar ook noodzakelijk.

1.3 De regiovisie is in vijf stappen tot stand gekomen.

Deze regiovisie is voortgekomen uit de bestuursopdracht aan de gemeente Dordrecht om het initiatief te nemen voor het opstellen van de regiovisie. Deze bestuursopdracht is door alle gemeenten bekrachtigd. Er is vervolgens een ambtelijke klankbordgroep samengesteld, die betrokken is geweest bij de totstandkoming van deze regiovisie. De ambtelijke klankbordgroep bestaat uit de gemeenten Gorinchem, Sliedrecht, Zederik en Zwijndrecht.

¹ Brief van de staatssecretaris van VWS aan de Tweede Kamer, 14 december 2011 (28345, nr. 117).

Het proces om te komen tot de regiovisie is onder te verdelen in vijf stappen:

1) Een interviewronde met wethouders Maatschappelijke Zorg en/of Jeugd. We vroegen de verantwoordelijk wethouders welke onderwerpen zij van belang vinden voor de lokale en regionale aanpak.

2) Een vragenlijst voor beleidsmedewerkers. De betreffende beleidsmedewerkers hebben een vragenlijst ingevuld over hoe de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling op dit moment geregeld is en welke knelpunten ze hierin ervaren.

3) We interviewden vijf gezinnen die slachtoffer zijn of zijn geweest van geweld in huiselijke kring en/of kindermishandeling over hun ervaringen en vroegen hen naar hun adviezen voor de regiovisie.

3) Op 30 mei 2013 organiseerden we een werkconferentie voor gemeenten en alle organisaties die de veiligheid en het welzijn van de inwoners van de Drechtsteden en Alblasserwaard-Vijfheerenlanden tot hun taak rekenen.

4) Op 19 september 2013 organiseren we opnieuw een werkconferentie. Hier zal de conceptregiovisie samen met de bestuurders van uitvoerende organisaties en door onszelf als gemeenten nader ingevuld worden met concrete acties.

5) Op 7 november 2013 wordt de regiovisie in het wethoudersoverleg maatschappelijke zorg ondertekend en bekrachtigd.

1.4 Het opstellen van de regiovisie is de eerste stap in een groter en langer proces

Met alleen het opstellen van deze regiovisie zijn we er nog niet. Zowel de centrumgemeente als de regiogemeenten hebben een grote verantwoordelijkheid in het implementeren van de afspraken die we samen maken en het ontwikkelen van een eigen lokale aanpak voor kindermishandeling en geweld in huiselijke kring.

Elke gemeente dient de aanpak lokaal zo te organiseren dat problemen zoveel mogelijk opgelost worden op lokaal niveau. We gaan uit van het subsidiariteitsbeginsel; alles wat lokaal kan, doen we lokaal. Er wordt alleen opgeschaald als dit niet anders kan. We doen wat nodig is; in één keer goed.

Dit sluit aan bij de gedachten vanuit de transitie van de jeugdzorg en de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling kan hier dan ook niet los van worden gezien.

1.5 Het is van belang om een eenduidig begrippenkader te hanteren.

De begrippenaanduiding in de wereld van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling is verre van uniform. Gebleken is dat de term 'huiselijk geweld' niet alle soorten geweld die zich achter de voordeur af kunnen spelen dekt. Een belangrijk punt is ook het geweld dat zich afspeelt binnen organisaties (commissie Samsom en Deetman).

Daarom hebben we ervoor gekozen om in deze regiovisie te spreken van 'geweld in huiselijke kring'. Hierbij sluiten we aan bij het begrippenkader van het ministerie van VWS, dat deze term ook hanteert.

Onder 'geweld in huiselijke kring' verstaan we: "geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd." Met "huiselijke kring" worden (ex-) partners, familieleden en huisvrienden bedoeld. Het woord huiselijk verwijst niet naar de plaats van het delict (het kan zowel binnenshuis als buitenshuis plaatsvinden) maar naar de relatie tussen pleger en slachtoffer. Bij geweld in huiselijke kring kan het gaan om lichamelijk, psychisch of seksueel geweld. Het kan de vorm aannemen van (ex-)partnergeweld, eer gerelateerd geweld, kindermishandeling, verwaarlozing van ouderen of geweld tegen ouders. Ouderenmishandeling valt ook onder geweld in huiselijke kring. De afgelopen jaren is voor deze doelgroep meer aandacht gekomen. Het is belangrijk om een onderscheid te maken tussen ontspoorde zorg en ontspoorde mantelzorg. In beide situaties is er sprake van een afhankelijkheidsrelatie maar de context verschilt. De term 'kindermishandeling' is goed gedefinieerd in de Wet op de Jeugdzorg: "Elke vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. Het gaat hierbij om: seksuele mishandeling, fysieke mishandeling, emotionele/psychische mishandeling, fysieke verwaarlozing, emotionele/psychische verwaarlozing en getuige zijn van partnergeweld."²

Op een aantal plekken in deze regiovisie spreken we over lokale netwerken, sociale teams en sociale zorgnetwerken. De naamgeving van deze netwerken verschilt per gemeente. De kerntaak van deze netwerken is echter overal dezelfde: deze netwerken of sociale teams zijn verantwoordelijk voor het zoveel als mogelijk bieden van laagdrempelig ondersteuning in een afgebakende regio (zoals wijk, dorp of stad) en indien noodzakelijk de toeleiding tot de juiste (specialistische) zorg die regionaal beschikbaar is.

² Wet op de Jeugdzorg, artikel 1 lid 1.

Hoofdstuk 2 De partijen in onze regio werken allemaal vanuit dezelfde visie als het gaat om de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling

De vier grote steden (G4) hebben het initiatief genomen om samen een geïntegreerde visie te ontwikkelen op de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling. De hieronder beschreven visie is tot stand gekomen door de G4 visie als inspiratiebron te gebruiken en te combineren met de opbrengsten uit de voorbereidingsronde.

2.1 Een gemeenschappelijke visie bevordert een goede samenwerking.

Door het gezamenlijk formuleren van onze visie zorgen we ervoor dat we met elkaar helder hebben wat onze stip op de horizon is. Juist omdat elke gemeente zijn eigen beleid en speerpunten heeft, is het van belang om te kijken welke uitgangspunten we delen als het om regionale samenwerking gaat. De regionale visie helpt om de lokale aanpak vorm te geven.

2.2 Voorkomen, Vroegsignalering, Herstel en Nazorg vormen de kernelementen van een effectieve en efficiënte aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling.

Een effectieve en efficiënte aanpak van geweld in huiselijke kring bestaat uit vier fasen, te weten:

Voorkomen (bewustwording en preventie)

Voorlichting richt zich op een breed publiek, maar ook op specifieke beroepsgroepen die met mensen werken, zoals huisartsen, onderwijsgeevenden, kinderwerk en (sport)verenigingen. Doel is het vergroten van het algemene bewustzijn over de problematiek rond geweld in huiselijke kring en kindermishandeling en het vergroten van kennis van mogelijkheden om hier iets aan te doen.

Ook gaat voorlichting over het stellen van de norm: geweld in huiselijke kring of kindermishandeling zijn onder alle omstandigheden, jegens wie ook gepleegd, altijd onaanvaardbaar. Preventie bij risicogroepen waaronder ook ouderen, is bedoeld om te voorkomen dat geweld in huiselijke kring of kindermishandeling bij deze groepen plaatsvindt. Door middel van voorlichting willen we hen informeren over de mogelijkheden die er zijn om een einde te maken aan bestaand geweld in huiselijke kring of kindermishandeling en de weg wijzen naar hulpverlening. Daarbij is het belangrijk om de voorlichting aan te passen aan de doelgroep.

(Vroeg)signalering

Vroegsignalering is essentieel om de keten van geweld te doorbreken. Uit onderzoeken blijkt dat 40% van de kinderen die te maken hebben met geweld in huiselijke kring van de ouders ook zelf slachtoffer zijn van mishandeling. Uit onderzoeken blijkt ook dat kinderen die slachtoffer zijn, in verhouding vaker dader zijn van huiselijk geweld. Om het geweld te stoppen is signalering en interveniëren essentieel in de aanpak kindermishandeling.

Herstel (het stoppen van geweld)

Signalen die binnenkomen via politie, Steunpunt Huiselijk Geweld of AMK worden onderzocht en er vindt overleg plaats over de te nemen vervolgacties. In deze fase wordt het casemanagement belegd bij één van de netwerkpartners. Interventies kunnen zijn: een huisverbod, een strafrechtelijk traject, intensivering van de hulpverlening, een verblijf in de vrouwenopvang of jeugdzorg. Bij een huisverbod is het casemanagement voor de duur van het huisverbod belegd bij het SHG.

Nazorg en voorkomen van herhaling

Bij geweld in huiselijke kring en kindermishandeling is de kans op herhaling en terugval groot. Geweld in huiselijke kring is intergenerationeel geweld; het gaat over van de ene generatie op de andere. Daarom is het belangrijk om na het hulpverleningstraject het gezinssysteem te blijven volgen. Nazorg is van groot belang en bestaat naast hulp ook uit het vinden van huisvesting, financiële hulp en bijvoorbeeld het aanbieden van een weerbaarheidstraining.

Deze vier fasen dienen altijd in ons beleid terug te komen, zowel lokaal als regionaal. Wij hebben daar duidelijke afspraken over gemaakt, weten wat we van elkaar mogen verwachten en spreken elkaar daar ook op aan.

2.3 De gemeente is verantwoordelijk voor het duurzaam borgen van de veiligheid van alle betrokkenen bij geweld in huiselijke kring en kindermishandeling en stelt de kaders.

Vanaf 1 januari 2015 zijn gemeenten ook verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Het voorkomen van stoppen van geweld in huiselijke kring viel al langer onder onze verantwoordelijkheid. Als gemeenten streven we ernaar de veiligheid van alle betrokkenen bij geweld in huiselijke kring te stoppen. Dit kunnen wij echter niet alleen. Wij hebben hierin de hulp nodig van onze partners. Wij stellen de kaders, waarbinnen onze partners de vrijheid hebben om hun taak uit te voeren.

Niet alleen wij en onze partners hebben een verantwoordelijkheid in het borgen van de veiligheid van alle betrokkenen bij geweld in huiselijke kring. Ook burgers zelf spelen hierin een belangrijke rol, bijvoorbeeld door het bespreekbaar maken van zorgen en/of deze zorgen te melden bij het Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK) dat vanaf 1 januari 2015 operationeel zal zijn (zie ook paragraaf 4.3).

Onze visie kan als volgt kernachtig worden samengevat:

- *Veiligheid is prioriteit nummer één.*
- *Triage vormt de basis voor onze ketenaanpak*
- *We werken volgens het principe van één gezin, één plan, één regisseur*
- *We gaan uit van de eigen kracht van betrokkenen en onderzoeken altijd de mogelijkheid van ondersteuning binnen het eigen sociale netwerk.*
- *In de hulpverlening wordt aandacht gegeven aan het gehele systeem. Kinderen gaan voor.*
- *Ingezette hulp dient altijd zo snel en kort mogelijk en zo dicht mogelijk bij de eigen sociale omgeving geboden te worden.*
- *We praten niet over, maar met elkaar.*
- *Handelingsverlegenheid mag nooit een reden zijn om niet in te grijpen.*

2.4 Veiligheid is prioriteit nummer één.

Bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is het waarborgen van de veiligheid van de slachtoffers prioriteit nummer één. In sommige gezinssituaties is de problematiek zo ernstig, complex en dreigend dat eigen regie en het aanboren van eigen kracht en het aanboren van de steun van het eigen netwerk (tijdelijk) niet toereikend zijn. In enkele situaties is acuut en stevig ingrijpen aan de orde om de dagelijkse situatie veilig te maken en leefbaar.

Dit betekent concreet dat we soms ingrijpen in situaties waarin mensen eigenlijk niet geholpen worden of het sociale netwerk 'passeren' als dit niet bijdraagt aan het vergroten van de veiligheid. Overigens beschouwen we veiligheid als meer dan alleen fysieke veiligheid. Ook als bijvoorbeeld kinderen bedreigd worden in hun sociaal-emotionele ontwikkeling beschouwen we dit als een bedreiging van de veiligheid van deze kinderen.

2.5 Triage vormt de basis voor onze ketenaanpak

Triage houdt in dat er door experts op het gebied van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling een inschatting gemaakt wordt van de mate en ernst van de situatie. Verschillende vormen van geweld hebben immers een verschillende aanpak nodig. Triage vormt daarom de basis voor een gedifferentieerde (keten)aanpak. Het kwalitatief goed kunnen beoordelen van casuïstiek vergt een zekere omvang van casuïstiek die voorbij komt. Daarnaast is van belang dat zoveel mogelijk informatie wordt meegenomen in de analyse van de situatie, zowel vanuit alle ketenpartners als van de betrokkenen zelf. Een goede afstemming is daarom noodzakelijk.

We werken volgens het principe van één gezin, één plan, één regisseur. Voor een sluitende aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling is het noodzakelijk dat we de casuïstiek integraal oppakken. Dit betekent dat er altijd één persoon is die de coördinatie van zorg op zich neemt, de casusregisseur. De casusregisseur volgt het hele hulpverleningstraject van begin tot eind en is de vaste contactpersoon voor het gezin- of familiesysteem of het huishouden en bemiddelt tussen het gezin en de hulpverlening.

Er wordt een integraal hulpverleningsplan en veiligheidsplan opgesteld. Het bevat alle aspecten van de nodig geachte hulp- zorg en behandeling op alle leefgebieden, voor alle betrokken gezinsleden. Omdat in veel gevallen er ook een justitieel traject loopt, is het van het grootste belang dat het hulpverleningsplan met politie en justitie wordt afgestemd en dat de informatie over het verloop van de uitvoering van het plan regelmatig, maar vooral tijdig, met justitie wordt gedeeld.

2.6 We gaan uit van de eigen kracht van betrokkenen en onderzoeken altijd de mogelijkheid van ondersteuning binnen het eigen sociale netwerk.

We zijn ervan overtuigd dat de effectiviteit van hulpverlening groter wordt als we gebruik maken van de zelfregie en eigen kracht van betrokkenen. We richten ons op het stimuleren en activeren van de eigen mogelijkheden van de cliënt en van het eigen sociale netwerk. De sociale omgeving moet er daarbij op kunnen rekenen dat ze een beroep kan doen op een professioneel netwerk voor het vragen van advies en hulp bij haar ondersteuningstaak.

2.7

Uitspraak van een moeder met 2 kinderen in de basisschoolleeftijd: "Toen de situatie uit de hand dreigde te lopen, werd een spoedberaad georganiseerd. Mijn hele familie was hierbij aanwezig. Mijn zus kon de kinderen tijdelijk opvangen. Hierdoor konden we voorkomen dat de kinderen verplicht uit huis werden geplaatst in een vreemd pleeggezin. Ik vond dit een fijne oplossing, want zo had ik mijn kinderen wel dichtbij me".

2.8
2.9
2.10
2.11

2.12 In de hulpverlening wordt aandacht gegeven aan het gehele systeem. Kinderen gaan voor.

Bij de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling zijn systeemgericht kijken en handelen en werken volgens één gezin, één plan, één verantwoordelijke belangrijke uitgangspunten om effectief te kunnen werken. Het is daarom belangrijk dat professionals kennis hebben van zowel volwassenen- als jeugdproblematiek en dat ze op het juiste moment de juiste expertise inzetten of invliegen. Professionals die werkzaam zijn in de lokale teams zijn toegerust met methodieken zoals oplossingsgericht werken, Signs of Safety en netwerkberaad. Daarbij is het uitgangspunt dat professionals kijken naar de positieve krachten in het gezin.

Uitspraak van een moeder met 3 dochters: "Organisaties dekken zich in. Ze zijn bang voor de verantwoordelijkheid. Ze zijn bang om iets te missen. Alles wordt uitvergroot. Waarom ligt er alleen een vergrootglas op de negatieve dingen en niet juist op de positieve dingen?"

Voor een sluitende aanpak is het noodzakelijk dat alle betrokken professionals – ook op wijkniveau – de verschillende vormen van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling kunnen signaleren, en weten wat zij na signalering moeten doen, én wat ze niet moeten doen. Zij moeten een eerste inschatting van de veiligheidsrisico's kunnen maken, en weten wanneer zij specialistische kennis moeten inschakelen.

*Uitspraak van een alleenstaande moeder die slachtoffer was van huiselijk geweld:
“Ik vind het prettig dat de hulp gericht is op mijn hele gezin. Er wordt niet alleen gekeken naar mijn zoon, die zorgelijke signalen vertoont, maar ook naar mijn dochter, waar het op het oog goed mee gaat.”*

Niet alleen in situaties van fysieke mishandeling en van fysieke of psychische verwaarlozing van kinderen, maar ook als er sprake is van huiselijk geweld tussen volwassenen, staat de veiligheid van kinderen en het veiligstellen van hun ontwikkelingsmogelijkheden voorop. Kinderen zijn geen bijzaak, maar ze zijn een van de hoofdpersonen in de aanpak van huiselijk geweld. In de veiligheidsplannen wordt dus – als er kinderen aanwezig zijn – altijd in nauwe samenwerking met politie en justitie prioriteit gegeven aan het duurzame herstel van hun veiligheid en wordt getracht een situatie te creëren die hen de beste kansen geeft op een normale ontwikkeling.

2.13 Ingezette hulp dient altijd zo snel en kort mogelijk en zo dicht mogelijk bij de eigen sociale omgeving geboden te worden

Een belangrijk uitgangspunt in de transformatie van de jeugdzorg is dat hulp zoveel mogelijk gebeurt in aansluiting op de behoefte en de eigen kracht van het kind of het gezin, in de eigen omgeving en met inschakeling van de betrokkenen die in ieder geval een rol spelen in het gezin. Dit geldt eveneens voor de aanpak van geweld in huiselijke kring. Wij geven er dan ook de voorkeur aan om de aanpak van geweld in huiselijke kring zoveel mogelijk lokaal uit te voeren. De voorkeur gaat uit naar een ambulante vorm van hulpverlening.

Bij zware problematiek moet er snel adequate hulp kunnen worden ingeschakeld, zonder dat er tijd verloren gaat door ingewikkelde procedures en wachtlijsten. Dit betekent ook dat eerste en tweedelijnszorg gelijktijdig ingezet kunnen worden, wanneer dit ervoor zorgt dat de hulp efficiënter ingezet wordt. Nu is het vaak zo dat eerst een laagdrempelige vorm van zorg (eerstelijns) wordt ingezet, voordat specialistische zorg (tweedelijns) wordt aangevraagd. Hierdoor kan het hulpverleningstraject onnodig lang duren.

Wanneer de problematiek complexer is en de zorg die nodig is specialisme vraagt, wordt opgeschaald naar regionaal niveau of worden regionale experts ingevlogen in de lokale situatie. Dit betekent dat het opschalen en afschalen volgens een strak gestroomlijnd proces moet verlopen.

2.14 We praten niet over, maar met elkaar.

In de voorbereidingsronde is gesproken met gezinnen die slachtoffer zijn van kindermishandeling en/of geweld in huiselijke kring. Hieruit bleek dat professionals

gezinnen niet altijd betrekken bij de keuzes die in de hulpverlening gemaakt worden en bij de gesprekken die hulpverleners onderling met elkaar over de gezinnen voeren. Het praten óver in plaats van mét komt niet alleen voor in de relatie tussen cliënten en hulpverleners, maar ook samenwerkende hulpverleners onderling informeren elkaar niet altijd op de juiste wijze en praten ‘achter elkaars rug om’ over de ander.

Het praten óver in plaats van mét druist in tegen het gedachtegoed van de transformatie. Hoe kunnen burgers immers zelf verantwoordelijkheid nemen en eigen kracht tonen als zij niet volledig betrokken worden bij hun eigen ondersteuningsplan en hulpverlening?

Uitspraak van een moeder met 2 kinderen in de basisschoolleeftijd: “Ik heb de maatschappelijk werker van school zelf nooit gesproken. Er werd vooral over mijn gezin gepraat zonder dat ik er zelf bij was. Dat vond ik heel naar. Ik vond zelf namelijk ook dat het zo niet langer ging thuis voor de kinderen”.

Transparantie is daarom een belangrijk element van onze visie; transparantie naar elkaar, tussen hulpverleners onderling en jegens cliënten.

Bij transparant handelen hoort ook het onderling uitwisselen van gegevens. Privacy mag nooit een argument zijn om niet te handelen als er sprake is van een onveilige situatie. De Wet op de jeugdzorg en het reglement gegevensuitwisseling OGGz maken het gemakkelijker voor ketenpartners om informatie uit te wisselen. In de Wet op de Jeugdzorg staat bijvoorbeeld dat professionals die een geheimhoudingsplicht hebben zonder toestemming van degene die het betreft informatie mogen delen, indien dit noodzakelijk is om een situatie van kindermishandeling te beëindigen of een vermoeden van kindermishandeling te onderzoeken.³

2.15 Handelingsverlegenheid mag nooit een reden zijn om niet in te grijpen.

In de voorbereidingsronde bleek dat professionals nog steeds soms handelingsverlegen zijn als het gaat om het melden van zorgen over geweld in huiselijke kring en kindermishandeling. Zij zijn bang dat de vertrouwensband wordt beschadigd met het gezin of een van de gezinsleden en dat hierdoor het zicht op het gezin verloren gaat.

Wij zijn ervan overtuigd dat handelingsverlegenheid nooit een reden kan zijn om niet in te grijpen. Wij gaan ervan uit dat de invoering van de verplichte meldcode eraan bijdraagt dat professionals altijd op de juiste manier handelen als zij zorgen hebben over kindermishandeling of geweld in huiselijke kring.

Ook voor de ‘gewone burger’ geldt dat zij hun vermoedens van mishandeling moeten delen. We gaan hen daarom actief uitnodigen en stimuleren om vermoedens van mishandeling te uiten, waarbij hun medeverantwoordelijkheid als burger wordt benadrukt om geweld en mishandeling in de huiselijke kring te stoppen.

³ Wet op de Jeugdzorg, artikel 53 lid 3.

Hoofdstuk 3 Het doel van de regiovisie is het duurzaam beëindigen van geweld en/of mishandeling

In het vorige hoofdstuk hebben we onze visie beschreven. In dit hoofdstuk concretiseren we onze visie. Het doel van de regiovisie is het duurzaam beëindigen van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling. Onderstaande acties en uitgangspunten dragen hieraan bij.

3.1 Bewustwording en Preventie

De regiogemeenten zijn verantwoordelijk voor het lokaal organiseren van een aanbod op het gebied van bewustwording en preventie. Het gaat hier allereerst om algemene preventie. Dat is de informatiefunctie gericht op burgers die direct of indirect te maken hebben met geweld in huiselijke kring en die meer willen weten over de mogelijkheden voor hulp, bij wie ze daarvoor terecht kunnen of waar ze terecht kunnen voor een gesprek daarover.

Maar ten tweede gaat het om selectieve preventie. Dat is het planmatig uitzetten van informatie gericht op risicowijken, risicogroepen, mensen met een risicovolle leefstijl of concrete risicogezinnen, die er op gericht is dat hulp wordt gezocht voordat zich incidenten voordoen. Een goed preventieplan heeft aandacht voor al deze niveaus.

Uitspraak van een moeder met 3 dochters: "Ook in Reformatorische kring komt geweld in gezinnen voor, maar er wordt niet over gepraat. Ze willen het binnen de kerk oplossen en de schaamte is groot. Het is een goed idee om meer voorlichting te geven, bijvoorbeeld via kerkenraden. Wij kijken geen televisie en hebben geen radio dus landelijke campagnes komen niet binnen".

Op regionaal niveau doen we op het gebied van bewustwording en preventie het volgende:

- In onze regio willen we in het jaar 2013 een analyse hebben gemaakt van de vier belangrijkste risicogroepen voor geweld in huiselijke kring en kindermishandeling en hun leefstijlen.
- In de eerste drie maanden van jaar 2014 willen we een communicatieadvies opstellen over de meest succesvolle manier van het benaderen van deze vier groepen.
- Voor de zomer van 2014 willen we een communicatiestrategie en –plan voor deze groepen ontwikkelen, inclusief de inzet van betrokken partijen en de financiering ervan. Bij de uitvoering van dat plan moet met tenminste 50% van de gezinnen die vallen binnen de risicogroepen contact worden gemaakt.

- Jaarlijks wordt preventieve begeleiding aangeboden aan tenminste N⁴ gezinnen met kinderen waar – volgens de analyse - grote risico's bestaan op geweld in huiselijke kring of kindermishandeling
- Instellingen zijn zelf verantwoordelijk voor het organiseren van een kwaliteitssysteem om seksueel misbruik en geweld tegen patiënten en cliënten tegen te gaan. Vanuit de verschillende brancheorganisaties wordt daar op dit moment uitgebreid aandacht aan besteed, onder andere dankzij de aanbevelingen van de commissie Samsom. De gemeente vervult hierin, waar van toepassing, een toezichhoudende rol.
- Als gezamenlijke gemeenten organiseren wij eens per twee jaar een regionale conferentie over de thema's geweld in huiselijke kring en kindermishandeling.

3.2 Vroegsignalering

Vroegsignalering heeft een belangrijke functie in de aanpak van kindermishandeling en geweld in huiselijke kring. Niet alleen kunnen door middel van vroegsignalering slachtoffers voorkomen worden, maar het voorkomt ook dat er meer en zwaardere en daardoor duurder zorg nodig is. Om deze reden zetten we in onze regio sterk in op dit onderdeel van de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling:

- In onze regio willen we in 2014 dat de taak van vroegsignalering overal aanwezig is voorzien van de juiste expertise die nodig is in onze lokale netwerken van eerstelijns professionals. Zij geven actief inhoud aan de vroegsignalering en na een signaal onderling bepalen zij wie binnen het netwerk het best contact met het betreffende gezin of huishouden kan leggen. We zoeken aansluiting bij de sociale wijkteams, CJG e.d. en sluiten dus aan bij bestaande netwerken.
- Alle deelnemers binnen het netwerk volgen elke drie jaren een training gericht op de deskundigheidsbevordering van het netwerk. Over de keuze van de training wordt overleg gevoerd met de deelnemers in het netwerk. Over de financiering worden afspraken gemaakt met de deelnemers in het netwerk en gemeenten.
- In 2015 willen we in onze regio hebben bereikt dat de meldingen uit de verschillende signaleringsinstrumenten (melding AMK, SHG, Politie melding, Melding meldpunt overlast, Verwijsindex) in onze regio worden samengevoegd waardoor informatie over zorgsignalen kan worden verrijkt. De aard en de snelheid van de interventie en de partij die intervenueert (los van de politie) zal daarna niet afhangen van de plek waar het signaal binnenkwam, maar van de aard en ernst van het signaal(relatie met ketenaanpak).

3.3 Herstel en Nazorg

De ervaring leert dat de bereidheid om hulpverlening te accepteren het grootst is als de hulp zo snel mogelijk wordt ingezet. Een incident breekt de verhoudingen in het gezin open en maakt verandering mogelijk. Als het op gang brengen van de hulp te lang duurt, sluit het systeem zich weer. Het stoppen van het geweld is prioriteit nummer één.

⁴ Op basis van de afgesproken analyse van de cijfers van AMK en SHG wordt dit aantal ingevuld.

Op het gebied van herstel en nazorg stellen we regionaal de volgende doelen:

- Na iedere melding wordt binnen 1 dag de triage uitgevoerd en indien noodzakelijk wordt op dezelfde dag een veiligheidsplan opgesteld en indien nodig onverwijld uitgevoerd. De partij die door de procesmanager wordt aangewezen om het

*Uitspraak van een alleenstaande moeder die slachtoffer was van huiselijk geweld:
"Het was voor mij echt nodig dat van buitenaf werd ingegrepen en dat de professionals doortastend handelden. Als er niet was ingegrepen, had ik nog steeds in dezelfde situatie gezeten. Zo bang was ik."*

veiligheidsplan op te stellen is verantwoordelijk voor het nakomen van deze afspraak en rapporteert daarover.

- We gebruiken de politieregistratie om te meten of de mishandeling ook daadwerkelijk duurzaam geëindigd is. Duurzaam houdt in dat in de 12 maanden na de start van een interventie geweld of mishandeling zijn uitgebleven. Er heeft met andere woorden geen recidive plaatsgevonden.
- In onze regio is de doelstelling van interventies na meldingen van incidenten van geweld in huiselijke kring of kindermishandeling, dat na de interventie geweld of mishandeling ook op langere termijn uitblijven. In 2016 willen we dat deze doelstelling voor 60% van alle interventies wordt gehaald, oplopend naar 80% in jaar 2018. Begin 2014 zullen we hiertoe een nulmeting (laten) uitvoeren.
- Hulpverleners uit de eerste en tweede lijn houden hun kennis over geweld in huiselijke kring en kindermishandeling op peil door middel van deskundigheidsbevordering.

Hoofdstuk 4 Gemeenten maken afspraken met elkaar over taken en verantwoordelijkheden in de regio en met ketenpartners

Voor een sluitende aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling is het noodzakelijk dat de taken en verantwoordelijkheden in de regio helder belegd zijn. Dit geldt niet alleen voor de samenwerking tussen gemeenten, maar ook voor de samenwerking tussen professionals onderling en tussen gemeenten en organisaties. Dit hoofdstuk geeft hier op hoofdlijnen antwoord op.

4.1 De taken tussen centrumgemeente en regiogemeenten zijn helder verdeeld.

De regiogemeenten zien preventie, signalering en lichtere hulp en nazorg als taken waarvoor zij zelf verantwoordelijkheid dragen. De gemeente Dordrecht is als centrumgemeente verantwoordelijk voor het organiseren van de aanpak van complexe casuïstiek en processen en is aanspreekpunt voor en (en financier van) voor (een deel van het aanbod van) regionaal werkende organisaties.

De centrumgemeente Dordrecht heeft de beleidsregie. Dit betekent dat de centrumgemeente beleid maakt en ervoor zorgt dat er (in samenspraak met regiogemeenten) een regionale aanpak voor geweld in huiselijke kring wordt ontwikkeld.

De centrumgemeente brengt partijen bijeen en de afspraken over de aanpak huiselijk zijn vastgelegd in het "Samenwerkingsconvenant Huiselijk Geweld en Kindermishandeling Zuid-Holland Zuid (Drechtsteden en Albrandswaard/ Vijfheerenlanden)". Dit convenant is leidend voor het handelen van gemeenten, AMK, SHG en uitvoerende partijen in de regio. De centrumgemeente zorgt er voor dat periodiek de samenwerkingsafspraken op strategisch niveau tegen het licht gehouden worden. Ook houdt de centrumgemeente contact met bovengemeentelijke instellingen en zorgt zij voor afstemming met andere bestuurslagen

De regiogemeenten hebben een belangrijke verantwoordelijkheid in het organiseren van een lokale aanpak voor geweld in huiselijke kring en kindermishandeling. Uitgangspunt is dat we zoveel mogelijk proberen het lokaal op te lossen. Als het nodig is, kan lokaal extra expertise ingevlogen worden. Alleen als het niet anders kan, wordt opgeschaald naar regionaal niveau.

4.2 Lokale zorgnetwerken spelen een cruciale rol in de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling.

Omdat we van mening zijn dat hulp zo dicht mogelijk in de eigen omgeving dient plaats te vinden, hebben de lokale professionals al dan niet werkzaam vanuit wijk- of gebiedsteams een grote rol in zowel het signaleren van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling, als bij de aanpak ervan. Dit geldt vanzelfsprekend ook voor de signalering en aanpak van ouderenmishandeling.

- 4.3 Het AMHK vormt de frontoffice van de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling.** Vanaf 1 januari 2015 zullen het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG) en het Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) samengevoegd worden tot één organisatie voor melding, advies en onderzoek naar geweld in huiselijke kring en kindermishandeling. Het AMHK zal onderdeel zijn van de WMO. Hiermee worden de bestaande leeftijdsgrenzen tussen beide organisaties beslecht. Het AMHK heeft overzicht van alle mogelijke interventies, zowel de interventies in de vernieuwde ketenaanpak als ook de reguliere en lokale interventies.

De wettelijke functies van het AMHK worden:

- Advies (en consult)
- Melding
- Onderzoek (ook voor volwassenen)
- Bevoegdheid om zonder medeweten van betrokkenen, gegevens opvragen over betrokkenen
- Toeleiding passende hulp (indien nodig)
- In kennis stellen van de RvdK of de politie (indien nodig)
- Terugkoppeling naar de melder over genomen stappen
- Informeren gemeenten na melding bij de RvdK

Het proces van samenvoeging van het SHG en het AMK wordt in regionaal verband Zuid-Holland Zuid opgepakt en maakt onderdeel uit van het convenant Maatschappelijke Zorg. Het proces van het terugkoppelen na een melding krijgt hierin bijzondere aandacht. Uit de voorbereidingsronde blijkt dat niet elke gemeente hierover tevreden is.

- 4.4 De samenwerking met justitie vindt plaats in het veiligheidshuis.**

Het Veiligheidshuis is een bijzondere vorm van een regionaal samenwerkingsverband tussen gemeenten, zorgpartners, politie en justitie. De meerwaarde hiervan is dat criminaliteit en (jeugd)overlast door deze samenwerking snel, efficiënt en structureel worden aangepakt. De betrokken partners delen informatie en stemmen de aanpak rondom een casus op elkaar af. Dit betekent dat het gaat om een aanpak op maat. Binnen het Veiligheidshuis is er ook op het gebied van huiselijk geweld sprake van een nauwe samenwerking tussen gemeenten en de veiligheidspartners. Er is nadrukkelijke aandacht voor kinderen die met geweld in huiselijke kring worden geconfronteerd.

- 4.5 De ketenaanpak voor complexe zaken wordt verbeterd aan de hand van het stappenplan uit de verplichte meldcode.**

We werken in onze regio voor complexe zaken al langer samen in een ketenaanpak. Deze aanpak is gericht op de complexe casussen en de afstemming hierover vindt plaats in het screeningsoverleg. De screening omtrent de complexiteit van de casus vindt plaats in de regionale keten. Hier vindt de knip plaats tussen wat in de lokale aanpak opgepakt kan worden en welke casus in de regionale aanpak opgepakt kan worden. Onder complexe zaken verstaan we zaken waarbij er problemen spelen op meer dan drie leefgebieden.

Uit de voorbereidingsronde blijkt dat in de ketenaanpak een aantal knelpunten zitten, onder andere omdat rollen, taken en verantwoordelijkheden niet altijd helder zijn en overlegvormen niet altijd efficiënt zijn. Tijdens de werkconferentie werd helderheid over taken en verantwoordelijkheid als belangrijkste prioriteit voor de komende periode genoemd. Dit heeft niet alleen betrekking op de relatie tussen de regiogemeenten en de gemeente Dordrecht, maar ook op de samenwerking met instellingen en de onderlinge samenwerking tussen verschillende beleidsvelden (onderwijs, jeugdzorg, woningcorporaties, politie etc.). Er is nu nog te weinig coördinatie in wie wat doet. De afspraken over proces- en casusregie zijn soms onduidelijk. De verwachtingen van andere partijen zijn soms hoog en worden daardoor niet waargemaakt. Dit heeft ook te maken met het feit dat men lokaal niet altijd op de hoogte is van de inhoud van de ketenaanpak.

De ketenaanpak dient dan ook verbeterd te worden. Hierin zijn inmiddels de nodige acties ondernomen en deze worden op dit moment geïmplementeerd. Punten die hierin terugkomen zijn:

- Worden alle vermoedens gemeld?
- Wie is verantwoordelijk voor de melding?
- Wie doet op welk moment de triage? Voor welke meldingen?
- Wie maakt wanneer een veiligheidsanalyse?
- Wie neemt de verantwoordelijkheid voor de zaak na de melding?
- Wie coördineert de hulpverlening?
- Wie biedt hulp? En wat voor hulp?
- Hoe is de inbreng van de cliënt vormgegeven?
- Hoe wordt de relatie tussen de lokale aanpak en de ketenaanpak vormgegeven (opschalen en afschalen)

De ketenaanpak bevat in ieder geval de volgende uitgangspunten:

- De regionale procesregisseur ziet erop toe dat alle betrokken organisaties bij de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling zich houden aan de gemaakte afspraken over inzet en samenwerking. Het SHG/AMK heeft de verantwoordelijkheid voor de procesregie. Het hoort tot de verantwoordelijkheid van de centrumgemeente (als beleidsregisseur) om er voor te zorgen dat er een

Uitspraak van een moeder met twee kinderen: "Ik vind het vervelend dat ik mijn verhaal overal moet vertellen, ook bijvoorbeeld bij de gemeente of woningbouwstichting. Ik schaam me en wil mijn vuile was niet overal buiten hangen."

goede procesregisseur wordt of is aangewezen.

- De procesregisseur wijst per casus een casusregisseur aan.
- De afstemming tussen Zorg en Justitie vindt plaats in het Veiligheidshuis.
- In de vernieuwde ketenregie zijn de ketenpartners op de hoogte van elkaars aanbod.

- De ketenaanpak dient optimaal aan te sluiten bij de sociale wijkteams en lokale zorgnetwerken. Het uitgangspunt hierbij is dat de problematiek zoveel mogelijk lokaal opgelost wordt. Waar nodig wordt expertise lokaal ingevlogen. Alleen daar waar het niet anders kan, worden regionale oplossingen gezocht.

Hoofdstuk 5 Er wordt gestuurd op outcome in plaats van output

5.1 We sluiten aan bij een landelijk programma gericht op kennisdeling en effectmeting

We streven naar een effectieve en efficiënte aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling. Bij het verantwoorden van de besteding van onze middelen sluiten we aan bij de landelijke trend naar het sturen op outcome in plaats van output.

Kennisdeling en -ontwikkeling is onderdeel van de kwaliteit die geboden wordt in de regionale keten. Er is kennis over de producten bij de ketenpartners, er is kennis over de expertise in instellingen en er is gezamenlijke kwaliteitsontwikkeling.

Er wordt geëvalueerd op; kwaliteit van de interventies, het aantal meldingen, soort meldingen, de interventies na de melding en de kosten van de interventies.

Er is landelijk nog weinig ervaring opgedaan in het bepalen van wanneer hulp efficiënt en effectief is. Daar wordt op dit moment veel mee geëxperimenteerd.

We hebben er als gemeenten baat bij om van elkaar te leren. Wij gaan daarom participeren in een landelijk programma gericht op kennisdeling en effectmeting als deze start. In VNG-verband vinden hierover gesprekken plaats.

5.2 We verzamelen op regionaal niveau cijfers van het AMHK, Blijf en DOK

Op lokaal en regionaal niveau verzamelen we gegevens met als doel om:

- inzicht te hebben in (de ontwikkeling van) omvang en aard van de problematiek geweld en huiselijke kring en kindermishandeling in het werkgebied;
- inzicht in doelbereiking, kwantitatief en kwalitatief;
- inzicht in kosten van ketenaanpak van ketenpartners t.b.v. inzet van organisatie, personeel, financiën;
- inzicht in de efficiency van de keten; doorlooptijden (shoptime versus jobtime) wachttijden, tijd aan bureaucratie;
- maatschappelijke verantwoording aan klanten en betrokkenen, opdrachtgevers, besturen en overheden;
- kwaliteitsontwikkeling.

Uitgangspunt is dat er zo veel mogelijk gebruik gemaakt wordt van reeds beschikbare informatie. Hierbij proberen we zoveel mogelijk om bestaande registratiesystemen aan elkaar te koppelen, zoals de regionale Verwijsindex en Kindspoor. Elke ketenpartner neemt deel aan branchegebonden kwaliteitssystemen en doet daar verslag van. Dit geldt tevens voor het kwaliteitsbeleid en klantentevredenheid onderzoeken.

Regionaal verzamelen we de volgende gegevens:

- Het AMHK rapporteert per drie maanden over de bij haar binnengekomen meldingen aan de individuele gemeenten in de regio op anonieme basis tenminste de volgende zaken:
 - aantal meldingen en consultgesprekken
 - aantal uitgevoerde onderzoeken
 - gemiddelde doorlooptijd per onderzoek
 - vervolg na afsluiting onderzoek (gegevens over uitstroom)

- Blijf en DOK rapporteren eens per drie maanden over de door haar opgevangen slachtoffers en plegers aan de gemeenten in de regio op anonieme basis tenminste de volgende zaken:
 - aantal cliënten
 - geboden hulp
 - vervolg na afsluiting hulp
 - monitoring recidive

Daarnaast vormen de cijfers die verzameld worden door VIR Zorg voor Jeugd een belangrijke informatiebron. Ook vormen de registraties van de politie een belangrijke bron van informatie, omdat hierin kan worden nagegaan in hoeverre er sprake is van recidive.

Hoofdstuk 6 We investeren zowel gezamenlijk als individueel in de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling

6.1. financiële middelen

De gemeenten zijn verantwoordelijk de inrichting en het functioneren van lokale netwerken en lokale voorzieningen en hebben de middelen voor het subsidiëren van belangrijke instellingen zoals het algemeen maatschappelijk werk.

Centrumgemeente Dordrecht heeft de taak en middelen om te zorgen voor regionale activiteiten in het kader van de bestrijding van geweld in de huiselijke kring, het organiseren van de ketenaanpak en instandhouding van opvangvoorzieningen, zoals de vrouwenopvang.

Op dit moment werkt het ministerie van VWS in overleg met de VNG en de Centrumgemeenten aan een voorstel voor de invoering van een objectief verdeelmodel voor de decentrale uitkering vrouwenopvang (DO/VO). In het concept verdeelmodel is centrumgemeente Dordrecht "voordeel gemeente" zodat de verwachting is dat er in 2014 extra middelen beschikbaar komen. Er is echter nog geen overeenstemming over het verdeelmodel noch over het overgangsregiem. Hierdoor is nog onduidelijk hoe de herverdeling zal plaats vinden en in welk tempo. Duidelijkheid wordt nog wel in 2013 verwacht.

De september circulaire 2013 brengt ons het (late) bericht dat wij in 2013 en in 2014 € 75.000 extra krijgen voor de Vrouwenopvang: *"Sinds juli 2012 voeren de VNG en de Federatie Opvang (in samenwerking met andere brancheorganisaties) het project aanpak geweld in huiselijke kring uit, onder de noemer 'RegioAanpak Veilig Thuis'." Dit naar aanleiding van het advies van Commissie De Jong ('Opvang 2.0') en de bijbehorende beleidsreactie om te komen tot een toekomstbestendig en flexibel stelsel van hulp en opvang aan alle slachtoffers van geweld in huiselijke kring.*

Het opstellen van 'regiovisies' is een essentieel onderdeel van het project. De centrumgemeenten voor vrouwenopvang nemen daarbij het initiatief om samen met hun regiogemeenten een regiovisie op te stellen. Het daadwerkelijke opstellen van regiovisies zal dit najaar aanvangen en om dit proces te faciliteren en de voorwaarden te scheppen voor kwalitatief goede regiovisies, ontvangt elke centrumgemeente zowel in 2013 als in 2014 een bedrag van € 75.000."

Voor 2014 zal de centrumgemeenten in overleg met de regiogemeenten bestedingsvoorstellen doen in lijn met deze regiovisie.

6.2 De zorgverzekeraar speelt ook een rol in de financiering van zorg.

De zorgverzekeraar is verantwoordelijk voor de financiering van de zwaardere en duurdere (AWBZ-) zorg. De zorgverzekeraar heeft er belang bij dat deze kosten zo laag mogelijk zijn. Deze kosten kunnen dalen door de inzet van preventie en vroegsignalering. We willen daarom afspraken maken met de zorgverzekeraar(s) op het gebied van preventie en vroegsignalering.

Hoofdstuk 7 De regiovisie heeft alleen kans van slagen als voldaan wordt aan een aantal belangrijke randvoorwaarden

7.1 Landelijke en bovenregionale afspraken hebben invloed op deze regiovisie.

Niet alleen op regionaal niveau, maar ook landelijk worden afspraken gemaakt over de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling. De invoering van de verplichte meldcode is hier een voorbeeld van. Ook zijn er afspraken over de doelgroepen waarvoor er bovenregionale of landelijke voorzieningen zouden moeten zijn. Wij conformeren ons aan de afspraken die hierover in VNG verband gemaakt zullen worden.

Elke regio stelt maximaal 20 % van de eigen opvangplaatsen beschikbaar voor cliënten buiten de regio.

Artikel 20, lid 6 van de WMO⁵ bepaalt dat door gemeenten bekostigde voorzieningen op het terrein van maatschappelijke opvang en verslavingsbeleid toegankelijk moeten zijn voor iedereen die in Nederland woont.

Het heeft in principe onze voorkeur dat de opvang van slachtoffers van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling binnen onze eigen regio plaatsvindt. Hier bevindt zich immers hun netwerk en daarom kunnen ze zo dicht mogelijk in de eigen omgeving hulp krijgen.

We maken een uitzondering als de veiligheid van een gezin dusdanig in gevaar is, dat hij of zij niet binnen de eigen regio opgevangen kan worden. In die gevallen is het van belang dat het gezin elders in Nederland kan worden opgevangen. Andersom geldt ook dat gezinnen van buiten onze regio mogelijk in onze regio opgevangen moeten worden. We stellen in onze regio daarom maximaal 20 % van onze eigen opvangplaatsen beschikbaar voor cliënten buiten de regio.

7.2 Het is van belang dat de visie breed gedragen is.

Deze visie geeft richting aan ons handelen. Een visie is geen papieren werkelijkheid. Hij moet in het denken en handelen van ons en onze partners geworteld zijn. Alleen dan kunnen we de doelen die we ons stellen ook daadwerkelijk bereiken.

Een breed gedragen visie zorgt ervoor dat wij en onze ketenpartners de juiste keuzes kunnen maken, die ertoe leiden dat geweld in huiselijke kring en kindermishandeling duurzaam beëindigd worden.

7.3 We hebben iedereen nodig om geweld in huiselijke kring en kindermishandeling te stoppen.

Het succes van de hierboven beschreven visie en aanpak is voor een deel afhankelijk van onze ketenpartners. Kindermishandeling en geweld in huiselijke kring komen overal in de samenleving voor en dat betekent dat elke burger en professional een verantwoordelijkheid heeft in het voorkomen, signaleren en melden van kindermishandeling. Organisaties als bijvoorbeeld het onderwijs, sportverenigingen,

⁵ De WMO wordt herzien

religieuze organisaties, woningcorporaties en huisartsen dienen daarom nadrukkelijk betrokken te worden in de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling.